

през последните няколко години запозна немските читатели със своите преводи на „Поручик Бенц“ от Димитър Димов и „Гърновската царица“ от Емилиян Станев. Така бяха попълнени тези пропуски в представянето на българската класика в Германия. Изданието сега е оформено луксозно с твърда корица, облечена с платно, и обложка. За по-доброто разбиране на съдържанието на творбата, в която се разкрива картината на един много сложен момент от българската история, към текста на романа са прибавени обширен предговор (с. 9–20) и подробни пояснения за ис-

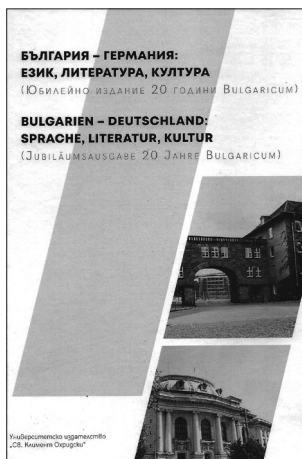
торическите събития и личности (с. 21–42), написани от Боян Вълчев, както и резюме на действието на първите две части (с. 43–45) и регистър на героите на романа (с. 46–47), изготвени от преводачката. Преводът на втория том е разположен на 690 страници (с. 48–738). Непременно трябва да се отбележи доброто му качество и грижливото отношение както към литературния материал, така и към описаните исторически събития.

ТЕМЕНУГА ТРАМПНАУ

Кьолнски университет

✉ temenuga.trampnau@gmx.de

СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДЪЛГОГОДИШНИ ТРАДИЦИИ

България – Германия: език, литература, култура (Юбилейно издание 20 години Bulgaricum). *Bulgarien-Deutschland: Sprache, Literatur, Kultur (Jubiläumsausgabe 20 Jahre Bulgaricum)*. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020. ISBN: 978-619-7433-42-5

ложи обучение върху българстични теми, в което вземат участие не само студенти, но и всички други желаещи да се приобщят към българското. Обучението се осъществява в рамките на една година, като включва знания за специфични аспекти на българското общество, икономика, политика, право, история и география.

Съставен с цел да представи програмата „Булгарикум“, Сборникът съдържа резултати от различните дейности на участниците в тази програма, изпълняващи двете основни роли в процеса на обучение – на обучаващи и обучаеми.

Обучаващите, които са настоящи или бивши преподаватели в Софийския университет, са автори на научните публикации, изнесени на работната научна конференция по случай 20-та годишнина от създаването на Центъра, но и на литературни творби. Обучаемите участват с есета, с оригинални стихотворения и разкази и с немско-български преводи. А за да е по-пълна картината на българското присъствие в Германия, в сборника намират място също така някои постижения и проблеми на българските училища в Саарбрюкен и Кьолн.

Заглавието на сборника „България – Германия: език, литература, култура (юбилейно издание 20 години Bulgaricum)“ насочва към повода за издаването му и многообразието на включеното в него съдържание. Плод на сътрудничеството между Университета на Саарланд и Софийския университет, Сборникът отразява богатата палитра от дейности, свързани с Центъра Булгарикум. Този център беше създаден през 1995 г., за да пред-

Съдържанието на Сборника се разпределя в пет части.

Първата част („Bulgaricum – история и перспективи“) разказва историята на създаването и развитието на Центъра през погледа на един от първите и най-дългогодишни лектори – проф. Боян Вълчев, както и чрез фактологията на сътрудничеството между Софийския университет и Университета на Саарланд, чието начало е поставено през далечната 1980 година (информацията е представена в доклада на Петя Мол).

Тази част обаче би била твърде суха без трите есета на Мартина Раме, Бернд Дея и Луана Сандовал, обединени под общия наслов „Участниците в Булгарикум разказват и показват“. Есетата изразяват впечатления от обучението в Булгарикум, важен етап от което е посещението на Летния семинар за чуждестранни българисти и слависти в София (Лозен). Снимковият материал, представен тук, свидетелства за непринудената атмосфера, в която протичат отношенията между обучаеми и обучаващи.

Втората част на сборника – „Поезия и проза (оригинални творби и преводи на участници в Булгарикум)“ – приобщава читателите към творческия дух на общуване между хората и културите: преподаватели и обучаеми създават собствени художествени творби (това са стихотворенията и разказите на българския лектор Калин Михайлов и на участничката в Булгарикум Ангела Краузе) и превеждат свои произведения или разкази от съвременни български автори (Марин Дамянов, Деян Енев и Георги Бърдаров). Благодарение на отличните познания на двата езика от страна на Ангела Краузе, Кристина Хьофер и Мартина Раме тази част може да се чете двуезично – на български и на немски.

Третата част – „Литературни и житейски траектории“ – задава литературоведска перспектива, от една страна, към творби на българската литература, и, от друга, към преводен текст на песен. Статиите на Калин Михайлов („За една невинна езико-

ва игра и нейните виновници“) и на Румяна Иванова-Кифер („Ефектът на камеята срещу автобиографизма в българския Künstlerroman“) предлагат на читателя нов, необичаен поглед към произведения на Валери Петров и Виктор Пасков. Третият текст в тази част, „Вчера, днес и утре: две песни за албуми със снимки от Лондон (The Kinks) и София (Щурците)“ от Марко Клю, разглежда българската кавър-версия на английската песен като смела проява на межкултурна комуникация през 60-те години на миналото столетие.

Четвъртата част на сборника – „Българският език – древен и нов“ – е посветена на българския език, българската писменост и книжовност като елементи от славянската и европейската култура. Ключово място тук заема докладът „Писмото в историята на българската култура“ на проф. Роланд Марти, доскорошен ръководител на Славистиката в Саарския университет и отговорник за сътрудничеството между двата университета. Авторът проследява водещата роля на кирилицата (спрямо глаголицата и латиницата) в българската културна памет и отношението към нея като към сакрално писмо – отношение, което се запазва до наши дни. Доказателство за това е „Декларацията на Република България относно използването на кирилицата в Европейския съюз“, в която кирилицата е представена като „съществена част от културното наследство на Европа и специфичен български принос към езиковото и културното многообразие на Съюза“. Алтернативата на кирилското писмо – латиницата, използвана в павликянската книжовна традиция, е обект на анализ в доклада на Петко Петков „Павликянската преправка на „Царственика“ на Христати Павлович“. Андрей Бояджиев представя лекарственник от 1849 г., който е специално посветен на лекуването, а не е просто притурка и допълнение към други текстове, в „Един възрожденски лекарственник от Зографския манастир. Език и текст“. Обръщайки поглед към предписмената епоха в българската история, Мина Йовева търси връзка-

та на „Българската глаголна система и календара на древните българи като елементи от българската култура на времето“. За разлика от представените дотук текстове, „Българският език в параметрите на универсалността“ от Петя Осенова е с поглед към бъдещето – тя споделя опита си в изграждането на ресурсна граматика на българския език и възможностите за конвертиране на съществуващите синтактично аотирани ресурси в обща, универсална езикова и репрезентационна рамка.

Последната част на сборника – „Българският език, българската литература и култура в Германия“ – тематизира образователни проблеми, свързани с два типа обучаеми: немскоезични лица (в рамките на Центъра за изучаване на българския език и култура Булгарикум и в Кьолнския университет) и деца от българската диаспора (в Саарбрюкен и в Кьолн).

Докладът на проф. Боян Вълчев „Някои различия между образователните системи на България и Германия (Какво пречи на съвместимостта помежду им с оглед на възможностите за сътрудничество и мобилност?)“ подлага на критичен анализ разликите в новите степени на университетското образование (бакалавър и магистър), въведени съответно в Кьолнския и в Софийския университет в съгласие с Болонската декларация, които се оказват пречка за създаването на съвместни образователни програми.

Докладът „Реализация на българския ударен вокализъм от носители на немски език като роден“ от Бистра Андреева следва теоретико-методологичната парадигма на контрастивната фонология, за да установи специфични трудности в произношението на българските гласни от немско-български билингви.

„Българският език през погледа на немскоговорещи“ от Данка Апостолова представя пилотно изследване на нагласите към изучаването на български език от немскоговорещи (по данни от участници в Булгарикум) и

ролята на тези нагласи в овладяването и преподаването на чужд език.

В доклада „Пол и род в български и немски: как да обясним необяснимото?“ Юлияна Стоянова обръща поглед към един специфичен феномен на узуса на българския език през последния четвърт век – предпочитаното назоваване на жени посредством мъжкородови съществителни. Акцентът е върху отразяването на този феномен в учебниците по български език, използвани за обучение в програмата Булгарикум.

Докладът „Българските (малки) училища в чужбина – ненужен лукс или държавна необходимост (Добри практики на сътрудничество между Булгарикум и българското училище „Васил Левски“ в град Саарбрюкен)“ от Евелина Аврамова дискутира значението на българските училища в чужбина за поддържането на интереса към българския език, литература и култура у децата на новата българска диаспора и трудностите, които се налага да преодоляват тези училища.

Последният доклад, „Специфики на обучението на ученици от български произход в немска езикова среда“ от Вероника Кампф, е посветен на обучението на деца на родния им български език не само в неделното българско училище в Кьолн, но и като част от училищната общообразователна система в някои немски провинции.

Макар да няма амбициите и възможността да отрази разнообразните дейности на центъра Булгарикум в пълнота и дълбочина, сборникът „България – Германия: език, литература, култура (юбилейно издание 20 години *Vulgaricum*)“ убедително свидетелства, че Булгарикум е жив и ярък пример на междууниверситетско и межкултурно сътрудничество.

ЮЛИЯНА СТОЯНОВА

Софийски университет

„Св. Климент Охридски“

✉ julianastoyanova@yahoo.com

